

Проект «Рівні можливості для всіх»

16 шкіл з 8 областей України долучилися до проекту «Рівні можливості для всіх» програми USAID «Мріємо та діємо», що виконується IREX, щоб формувати та посилювати гендерно чутливе, інклюзивне та безпечне середовище для учнів та учениць. Особлива увага у відібраних на конкурсній основі школах приділяється **урокам трудового навчання/ технологій**.

Проект спрямований на створення або покращення умов у школах, які забезпечують кожній дитині можливість навчатися, розвиватися та робити свідомий професійний вибір відповідно до власних інтересів, без впливу стереотипів і упереджень. Практики, що поділяють дітей за статевою ознакою під час уроків технологій, обмежують їхній розвиток, звужують коло інтересів і формують упередження, які можуть ускладнити самореалізацію в майбутньому. Важливо змінювати згадані практики та уникати ситуацій, коли, наприклад, дівчатам не дають змоги опанувати ручну працю, а хлопців обмежують у вивченні кулінарії. Забезпечення рівних можливостей для всіх учнів є ключовою умовою для їхнього гармонійного розвитку.

Проект сприяє розширенню можливостей для учнів і учениць, надаючи доступ до різноманітних знань і навичок на уроках трудового навчання чи технологій незалежно від статі. Це допомагає їм розвивати впевненість у собі, готуватися до професійного життя, зосередженого на практичних навичках і вірі у власні сили. Для України це означає зміцнення людського капіталу, зростання робочої сили та підвищення загального добробуту. Такий підхід також сприяє розвитку демократичних процесів і формуванню свідомих громадян, які цінують рівність, поважають права інших і сприяють побудові справедливого й прогресивного суспільства.

Метою проекту є:

- створення гендерно чутливого та інклюзивного шкільного середовища, що забезпечує рівні можливості для учнів/учениць; набуття практичних навичок і компетенцій у різних видах праці, для професійного розвитку та самореалізації учнів незалежно від статі та гендеру, походження чи талантів;
- підвищення обізнаності щодо гендерної рівності всіх, хто залучений до процесу шкільної освіти (педагоги/ні та шкільний персонал, учні та учениці, їхні батьки й опікуни) задля подолання гендерних стереотипів та реалізації свого індивідуального та групового потенціалу;
- розробка або адаптація практичних інструментів, механізмів для усунення гендерно упереджених підходів при викладанні/навчанні та підтримка подальшого впровадження цих інструментів. Із особливим акцентом до процесу викладання уроків трудового навчання/технологій.

Очікування

Щоб інтегрувати гендерно чутливий підхід до навчального процесу, робочі команди партнерських шкіл пройдуть навчання з впровадження необхідних змін, розроблять нові підходи організації навчального процесу, зокрема на уроках трудового навчання/технологій, проводитимуть на постійній основі навчання з питань гендерної рівності для учнів, учениць, батьків та педагогічних колективів.

Станом на грудень 2024 року

Участь у цьому проєкті допомагає навчальним закладам:

- отримати комплексну підтримку у важливих кроках змін з урахуванням принципів Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року;

- опанувати сучасні підходи до навчання та виховання, що сприяють гендерній чутливості;
- розробити план впровадження змін у ЗЗСО та отримати менторський супровід для його реалізації;
- сприяти позитивному ставленню до змін серед педагогічного колективу, учнів та учениць і батьків, залучаючи їх до процесу трансформації школи;
- стати творцями методичних рекомендацій і кращих практик, які слугуватимуть основою для подальшого поширення та впровадження гендерно чутливих підходів у навчальних закладах по всій країні.

Першими до реалізації проєкту долучилися **6 пілотних шкіл**, які працювали впродовж 2023 року над інтеграцією гендерно чутливого підходу в освітній процес. У 2024 році відбувся другий набір, і в результаті приєдналося ще **10 шкіл**, які працюватимуть над втіленням проєкту до кінця 2024-2025 навчального року.

У проєкті кожен навчальний заклад проходить кілька **етапів**:

- навчання освітян/ок (викладачів/ок, шкільних психологів/инь, соціальних педагогів/инь, представників/ць адміністрації шкіл) за програмою, розробленою командою IREX;
- аналіз освітнього шкільного середовища шляхом самооцінки та проведення опитування учнів та учениць;
- отримання менторської підтримки під час зустрічей тренерів/ок проєкту з педагогами/инями і батьками для визначення зон росту з гендерно чутливого підходу;
- розробка Планів роботи для посилення гендерно чутливого підходу у кожному освітньому закладі;
- впровадження активностей з Плану роботи, що спрямовані на формування гендерно чутливого освітнього простору;
- обмін досвідом з іншими школами, проведення спільних заходів тощо.

Деякі результати шкіл-учасників проєкту:

1. запровадили різноманітні підходи до уроків трудового навчання/технологій, сприяючи створенню сприятливого середовища для руйнування стереотипів, зокрема: поділ класу за новими моделями, а не за статтю; вільний вибір тем уроків із запропонованих модулів незалежно від статі; ротація груп під час вивчення різних модулів;
2. апробували на предметі трудового навчання/технологій гендерно чутливий підхід та екстраполювали його на інші предмети та на діяльність шкільних колективів загалом;
3. змінили стиль комунікацій із дітьми, значно зменшивши використання стереотипів;
4. запровадили наскрізно культуру використання фемінітивів у школах;
5. започаткували новий формат роботи з батьками: шкільні психологи/ні почали проводити власні дослідження – опитування та анкетування батьків задля врахування їхньої думки;
6. 36% учні та учениці змінили свою думку, висловлену ними на початку проєкту, про те, що вчителі/ьки ставляться по-різному до хлопчиків та дівчат;
7. започаткували поширення тематики гендерно орієнтованого підходу серед інших закладів освіти.
8. деякі школи перезапустили співпрацю з центрами зайнятості на нових умовах, згідно з якими профорієнтаційні заходи проводяться з урахуванням гендерної чутливості, що дозволяє старшокласникам і старшокласницям по-новому поглянути на професійні можливості;

9. одна зі шкіл збалансувала гендерне представлення в освітньому просторі: у класах, де раніше були розміщені портрети науковців та відомих діячів – переважно чоловіків, додали також інформацію про науковиць та діячок, що дозволяє учням та ученицям бачити різні приклади чоловіків і жінок у науці у науці, культурі та інших сферах;

Крім того, для підтримки освітян/ок у впровадженні гендерно чутливого підходу в школах, програма «Мріємо та діємо» розробила на основі досвіду перших 6 шкіл Дорожню карту «Формування гендерно чутливого простору в школі: путівник для освітян».

Відгуки учасників/ць:

Вінницький ліцей №8.

Юрій Московчук, вчитель трудового навчання/технологій: *«Коли я почав викладати у сумісних групах, у багатьох дівчат була недовіра. Але завдяки спільній роботі педагогічного колективу, ситуація покращилася, і по стереотипно «хлопчачим» модулям дівчата демонструють успіхи... У квітні цього року ми розпочали непахане поле.»*

Юлія Дячок, заступниця директорки з виховної роботи: *«Наш колектив – колектив без кордонів. Тобто, не тільки вчителі/ьки технологій, але й усі педагоги залучені до проєкту. Ми побачили, що тема гендерної рівності вже «заходить» на підсвідомому рівні, це все пройшло крізь нас і входить у буденність, стає для нас звичним.»*

Ліцей №46 ім. В.Чорновола Львівської міської ради

Марія Богач, директорка: *«Ми провели опитування учнівського парламенту щодо спільних занять для хлопців та дівчат на уроках трудового навчання/технологій, і з'ясували, що учням це подобається. А психологи/ні активно використовують матеріали тренінгів, які пройшли за проєктом, під час роботи.»*

Програма «Мріємо та діємо» впроваджується за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та виконується IREX у партнерстві з Будуємо Україну разом (БУР), Making Cents International (MCI) та Міжнародним республіканським інститутом (IRI).

Програма підтримує молодіжні інновації та підприємництво, сприяє активній участі молоді у прийнятті рішень та залученню молоді до вирішення проблем на національному та місцевому рівнях. Створюючи сприятливе середовище та відновлюючи доступ до формальних і неформальних освітніх можливостей, програма підсилює молодь на шляху реалізації мрій, ідей та дій спрямованих на демократичне та європейське майбутнє України.

Більше можливостей для молоді можна знайти на наших ресурсах:

mriemotadiemorazom

[Мріємо та діємо | Facebook](https://www.facebook.com/mriemotadiemo)

[Мріємо та діємо \(@mriemotadiemo\) • Світлини та відео в Instagram](https://www.instagram.com/mriemotadiemo)